

NE KAŽDÝ JE DELIKVENT

V Česku startuje projekt Parafilik, unikátní tým, že se zaměřuje na intervenci ještě předtím, než k sexuálnímu deliktu dojde.

Sexuální násilí na dětech a ženách je podle nedávné meta-analýzy celosvětové evidence výrazně rozšířené: 19-20 % dívek a 8 % chlapců mladších 18 let zažilo nějakou formu sexuálního zneužívání. Ve společnosti často panuje představa, že se sexuálního násilí dopouštějí výhradně jedinci s nějakou parafilní preferencí, jako je například pedofilie nebo patologická sexuální agrese. Tak tomu ale není. Současná data ukazují, že významná část sexuálních deliktů není spáchána lidmi s parafilní preferencí. Naopak se zdá, že lidí s parafilní preferencí je sice v populaci nezanedbatelné množství, většina z nich se však protiprávního sexuálního jednání zřejmě nikdy nedopustí. Předsudky, které ve společnosti panují, ovšem lidem s parafilii výrazně znesnadňují, aby se se svou sexualitou vyrovnali. V Národním ústavu duševního zdraví proto startuje projekt Parafilik, který má pomoci popsanou situaci změnit.

Opomíjená skupina

Pedofilie se v Česku vyskytuje přibližně u 0,3 % populace, hebe/efebofilie u 1,6 %, sexuální sadismus u 1,9 %, patologická sexuální agrese u procenta populace a preference znehybnění partnera u 3,6 %. Mezi parafiliky převažují muži, ale parafilie se mohou vyskytovat i u žen. Odborníkům se svěří jen velmi malá část těchto osob. „Podle našich výzkumů drtivá většina osob s parafilii sama ze své iniciativy nikdy nenavštívila odborníka. Velká část z nich se přitom nikdy nedopustí delikventního jednání. Se svou sexualitou se tito lidé snaží vyrovnávat sami, ale často jim působí výrazné potíže. Trápí je sociální izolace, silná stigmatizace ze strany společnosti i blízkých osob, mají problémy v partnerském a rodinném životě, depresivní a úzkostné symptomy, objevují se u nich i suicidální tendence, problematické je samozřejmě

i samotné zvládnání parafilních sexuálních tužeb v mezích zákona. Péči odborníků by uvítali, ale nevidí pro sebe v současném systému prostor. Do péče zdravotnického systému se dostávají zejména ti parafilici, kteří svou sexualitu neovládají a spáchají sexuální delikt,“ vysvětluje doktorka Klapilová.

Inspirace ze zahraničí

Zatímco většina programů zaměřených na prevenci sexuálního násilí cílí na péči o oběti či restrikci lidí, kteří se takových deliktů dopustili, projekt Parafilik je v Česku unikátní tým, že se zaměřuje na intervenci ještě předtím, než k sexuálnímu deliktu dojde. Cílem je nabídnout anonymní poradenství a terapii pro sebeidentifikující parafiliky, snížit tak pravděpodobnost sexuální delikvence a zvýšit well-being a psychické zdraví u těchto osob. V zahraničí, například v Německu, Velké Británii, Kanadě či Švédsku, podobné programy úspěšně fungují. Právě německý program, který spolupracuje i s českým týmem doktorky Klapilové, již pomohl více než tisíci lidí. „Projekt Parafilik potrvá 42 měsíců a během této doby platforma tuzemských i zahraničních expertů vytvoří odborný program primární intervence. Jeho efektivita bude vyhodnocena výzkumným týmem NUDZ. Součástí plánované intervence bude i spuštění anonymní on-line poradny. To je plánováno na začátek roku 2020, první zájemci do kontaktních programů budou přijímáni ke konci prvního roku projektu,“ uzavírá doktorka Klapilová. ►►

Jan Červenka

„Slovem parafilik se označují lidé, kteří mají silné preference pro neobvyklé sexuální objekty (například při pedofilii se jedná o zaměření na osoby v prepubertálním období, při hebe/efebofilii jde o zaměření na osoby v pubertálním období) anebo pro neobvyklé sexuální aktivity, které často zahrnují nějakou formu nesouhlasu ze strany sexuálního objektu či přímo násilí při sexu (například sexuální sadismus, patologická sexuální agrese či exhibicionismus),“ vysvětluje Mgr. Kateřina Klapilová, Ph.D., vedoucí Laboratoře evoluční sexuologie a psychopatologie Národního ústavu duševního zdraví. Příčiny a mechanismy vzniku parafilii nejsou dosud přesně známy, odborníci se však shodují na tom, že s dispozicí k parafilii se daný člověk již narodí.